

Handlingsplan

Värna demokratin mot våldsbejakande extremism

Antagen av kommunstyrelsen 2018-02-06...

Minst en gång varje mandatperiod ska handlingsplanen
revideras.

Hudiksvalls
kommun

Innehåll

1	Inledning	3
2	Syfte	3
3	Vad är våldsbejakande extremism	4
3.1	Vit makt- miljön	4
3.2	Autonoma miljön	4
3.3	Islamistiska extremistiska miljön	5
4	Åtgärder för att förebygga våldsbejakande extremism	5
4.1	Åtgärder på tre nivåer	5
4.1.1	Stärk demokratin och motverka våldsbejakande extremism	6
4.1.2	Motverka inträde	6
4.1.3	Underlätta utträde	6
4.2	Nationella rekommendationer om åtgärdsområden	6
4.2.1	Kontinuerlig och bred samverkan mellan aktörer	6
4.2.2	Samverkan i befintliga strukturer	7
4.2.3	Utgångspunkt i uppdaterad lokal lägesbild	7
4.2.4	Tydlig ansvarsfördelning	7
4.2.5	Anhöriga som centrala partners	7
4.2.6	Demokratistärkande åtgärder	7
4.2.7	Samverkan med det civila samhället	8
4.2.8	Involvera även kritiska vänner	8
4.2.9	Beakta genusperspektivets betydelse för insatserna	8
5	Uppföljning	8

1 Inledning

Arbetet med att värna demokratin och därigenom förebygga våldsbejakande extremism är en av de grundläggande delarna i kampen mot terrorism och dess grogrunder.

Hotbilden från våldsbejakande extremism har under de senaste åren ökat. Oroligheter och attentat i och utanför Sverige har lett till en ökad hotbild i hela Sverige. Tre olika våldsbejakande extremistmiljöer; den autonoma miljön, högerextremism och vit makt-miljön och den islamistiska extremistiska miljön förespråkar alla våld för att nå ideologiska syften och har även för avsikt att förändra statsskicket.

Att förebygga förekomsten av våldsbejakande extremism är av avgörande betydelse för att förhindra att odemokratiska krafter får fäste i samhället. För att göra detta krävs ett väl fungerande och långsiktigt samarbete mellan de aktörer som på olika sätt berörs av frågan. Det handlar om både offentliga verksamheter såsom kommun, skola, fritidsverksamhet, socialtjänst, polis och säkerhetspolis samt aktörer inom civilsamhället såsom idrottsföreningar, ungdomsorganisationer och religiösa samfund.

I arbetet med att förebygga våldsbejakande extremism har Sveriges regering utsett en nationell samordnare för att hålla ihop arbetet under åren 2014-2018. I januari 2018 inrättades istället ett permanent Center mot våldsbejakande extremism, CVE, organiserat under Brottsförebyggande rådet, BRÅ. Center mot våldsbejakande extremism ska utveckla det kunskapsbaserade och sektorövergripande arbetet med att förebygga våldsbejakande extremism på nationell, regional och lokal nivå. Detta ska bland annat ske genom att ge behovsanpassat stöd till lokala aktörer, vara ett kunskapsnav och bidra till att skapa en högre grad av effektivitet och samordning i de förebyggande insatserna.

När den nationella samordnaren besökte Hudiksvalls kommun år 2016 var deras bedömning att av de tre olika våldsbejakande extremistmiljöerna så var det högerextremism och vit makt-miljön som var aktiv i kommunen. En bedömning som även delas av polismyndigheten och aktörer inom Hudiksvalls kommun.

Hudiksvalls Kommuns vision 2020 är ”Sveriges bästa kommun att leva och verka i - med 50 000 invånare i kommunen varav 25 000 i staden år 2050”. Arbetet för att värna demokratin mot våldsbejakande extremism tar avstamp i två av de övergripande målen för att nå visionen: Samhällstjänster av högsta kvalitet samt Attraktiv och hållbar livsmiljö.

2 Syfte

Syfte med handlingsplanens är att säkerställa ett fokuserat och långsiktigt arbete inom kommunen och i samarbete med berörda aktörer, för att förebygga våldsbejakande extremism.

3 Vad är våldsbejakande extremism

Våldsbejakande extremism är ett samlingsbegrepp för rörelser, ideologier eller miljöer som inte accepterar en demokratisk samhällsordning och som främjar våld för att uppnå ett ideologiskt mål. Begreppet extremism utgår från att det finns en koncentration av åsikter som står långt från mittpunkten i samhället. Dessa individer är ovilliga att kompromissa om det som de bedömer viktigt. I rapporten Våldsbejakande extremism i Sverige – nuläge och tendenser som avrapporterades till regeringen i januari 2014 beskriver Brottsförebyggande rådet och Säkerhetspolisen de olika miljöerna på följande sätt:

3.1 Vit makt- miljön

Vit makt- miljön ser framför sig ett etniskt homogent samhälle där det inte förekommer inslag av andra kulturer. De menar att människosläktet kan delas in i raser och de ser negativt på invandring av människor som inte räknas till den vita rasen. Synen på människosläktet indelas i raser finns inom hela vit- makt miljön även om det varierar hur starkt detta lyfts fram. En central tanke inom miljön är föreställningen om en judisk konspiration och ett judiskt inflytande som anses hota den vita rasen. De problem som finns i samhället förklaras bero på det judiska inflytandet och det mångkulturella samhället. Vita kvinnor anses ha en viktig roll som barnafödare och som familjemödrar. Kopplat till denna föreställning om kärnfamiljen finns ett hat mot personer med andra sexuella läggningar än heterosexualitet.

Sedan en tid tillbaka präglas delar av vit makt- miljön av en utveckling där man oftare talar om kultur istället för ras. Med kultur avses dock något som är lika oföränderligt som det man tidigare kallade ras, alltså något en person har med sig från födelsen och som är bestående.

3.2 Autonoma miljön

Den autonoma miljön strävar efter ett klasslöst samhälle utan styre från någon auktoritet. Uppfattningen inom miljön är att dagens demokrati inte är tillfredsställande. Den enda styrelseformen som accepteras är ett självstyre från folket. Inom miljön hävdas att kapitalistiska drivkrafter har greppet om dagens samhälle och att detta utgör ett hinder för att uppnå idealsamhället- ett samhälle som är jämställt och klasslöst och där människor med olika ursprung och sexuell läggning ska kunna leva på lika villkor. Den autonoma miljöns ärkefiender är de som vill inrätta ett auktoritärt styre, vill begränsa invandringen och som säger sig värna den svenska etniciteten. Eftersom den autonoma miljön anser att alla former av hierarkier utgör en form av förtryck är miljön inte uppbyggd enligt en hierarkisk struktur. Istället finns ofta platta nätverksstrukturer som skapas och upphör över tid. Brottsförebyggande rådet och Säkerhetspolisen beskriver att den autonoma ideologin inte kan ses som en sammanhållen ideologi utan betonar att det rör sig om flera olika inriktningar kopplat till olika sakfrågor, men under ett och samma ideologiska tak.

3.3 Islamistiska extremistiska miljön

Islamistisk extremism står för en extrem tolkning av Koranen och har inte mycket gemensamt med konventionell tolkning av islam som religion. Inom den våldsbejakande islamistiska extremistmiljön finns i huvudsak två ideologiska influenser som är aktuella i en svensk kontext. Influenserna kan tillskrivas al-Quida och al- Shabaab. Säkerhetspolisen uppger att den svenska våldsbejakande extremismen huvudsaken betecknas som inspirerad av al- Quida- ideologin. Det är en global ideologi som motiverar attentat mot civila, dels som svar på ockupationen av muslimska länder och våld mot muslimer, dels som svar på upplevda kränkningar av islam.

Den globala islamistiska extremismen har fått en tillströmning av anhängare, mycket tack vare ideologers extensiva spridning av budskap om att det krävs våldsamma metoder för att förändra samhället. Målet som beskrivs är att genom våld införa och återinföra ett islamistiskt styre och att återinföra den muslimska kulturens storhetstid. Den västerländska kolonialismen och förhållanden som tillskrivs västvärlden anses ha fördärvat islam. Kapitalism och sekularisering ses som tecken på att det råder barbari och okunskap i världen.

4 Åtgärder för att förebygga våldsbejakande extremism

Handlingsplanen för Hudiksvalls kommun är framtagen och har lokalanpassats utifrån den Nationella samordnaren för våldsbejakande extremisms rekommendationer. Arbetet ska utgå från den lokala lägesbilden och tillgänglig kunskap om effektiva metoder. Specifika åtgärder kommer att kopplas till varje rekommendation och omfattar sammantaget de tre preventionsnivåerna stärka demokratin, motverka inträde samt underlätta utträde. Handlingsplanen är ett levande dokument där åtgärderna anpassas och prioriteringar omvärderas under arbetets gång.

4.1 Åtgärder på tre nivåer

De våldsbejakande extremistiska miljöerna har många likheter, men också stora skillnader. Det har betydelse i det praktiska förebyggande arbetet. Vad som i huvudsak förenar dem är synen på våld som en legitim väg att uppnå förändring för ett politiskt eller ideologiskt syfte. Miljöerna påverkar varandra och närs av ökad polarisering i samhället. Att förebygga våldsbejakande extremism är av avgörande betydelse för att förhindra att odemokratiska krafter får fäste i samhället. I utredningen Värna demokratin mot våldsbejakande extremism- nationell samordning och kommunernas ansvar, SOU 2016:92 beskrivs det förebyggande arbetet enligt följande.

Det förebyggande arbetet består av följande tre nivåer:

- Stärk demokratin för att motverka våldsbejakande extremism
- Motverka inträde: att personer ansluter sig till våldsbejakande extremism
- Underlätta utträde: att personer lämnar våldsbejakande extremism

4.1.1 Stärk demokratin och motverka våldsbejakande extremism

Vid sidan om allmänt demokratifrämjande åtgärder finns det ett särskilt behov av insatser för att stärka demokratin mot våldsbejakande extremism. Det handlar om att förebygga diskriminering och rasism som kan utgöra en grogrund för att ansluta sig till våldsbejakande extremism och där rasism är en del av ideologin. Faktiska och upplevda kränkningar framkallar och motiverar våld.

Våldsbejakande extremistiska grupperingar använder internet och sociala medier för att sprida propaganda, desinformation och konspirationsmetoder. Budskapen glorifierar våld och piskar upp hat. En del extremistiska grupperingar sprider flygblad direkt till hushåll. Individer inom sådana miljöer kan via klädstil, uppträdande och handlingar bidra till ökad rädsla och oro.

Ett konkret exempel som både är generellt demokratifrämjande och som stärker demokratin mot våldsbejakande extremism är undervisning i medie- och informationskunskap riktad mot barn och ungdomar. Syftet med sådan kunskap är bland annat att öka medvetenheten om hur information kan vinklas och utnyttjas av våldsbejakande extremistiska grupper i syfte att sprida propaganda.

4.1.2 Motverka inträde

Att motverka anslutning tar sikte på enskilda och grupper, företrädesvis ungdomar, som är mottagliga för den våldsbejakande extremismens tankegod och förebilder, eller snarare dras till den gemenskap som extremistmiljön erbjuder.

Det "behandlande" och det utredande arbetet bör organiseras som vilket behandlande och utredande socialt och pedagogiskt arbete som helst. Här är det viktigt att socialarbetare och pedagoger inte är rädda för att möta och bemöta människor. Dessa professioner har redan kompetensen att möta frågor om våld, utsatthet och orättvisor och det är dessa kompetenser som behöver tas till vara även i det förebyggande arbetet mot våldsbejakande extremism.

4.1.3 Underlätta utträde

Att underlätta utträde är inriktat på åtgärder mot personer som redan befinner sig inom våldsbejakande extremism. Att underlätta utträde syftar till att se till att individen får tillgång till de resurser som behövs för att lämna miljön. Det handlar i hög grad om praktikaliteter, som att flytta till en annan ort, få bostad samt hjälp med att ordna arbete eller utbildning. Genom att hamna i ett nytt sammanhang struktureras tillvaron på ett annat sätt än tidigare. "Fri" tid är en viktig förutsättning för att kunna ägna sig åt våldsbejakande extremism.

4.2 Nationella rekommendationer om åtgärdsområden

4.2.1 Kontinuerlig och bred samverkan mellan aktörer

Det krävs lokal samverkan mellan många berörda aktörer internt i kommunen och externa parter som frivillighetsorganisationer, polisen, landstinget, religiösa samfund och nätverk dit främst unga människor söker sig och är aktiva. Nationellt är det Centrum mot våldsbejakande extremism, CVE, som är samordnande och stödjande

myndighet. Länsstyrelserna stödjer kommunerna i arbetet mot målet att motverka all uppkomst av våldsbejakande extremism.

4.2.2 Samverkan i befintliga strukturer

Framgångsrik lokal samverkan mot våldsbejakande extremism ska bygga på eller införlivas i redan befintliga samverkansstrukturer. Långsiktighet är en nyckelfaktor för framgång i det förebyggande arbetet. I Hudiksvalls kommun ska arbetet mot våldsbejakande extremism inkluderas i kommunens strukturer för trygghetsfrämjande och brottsförebyggande åtgärder. Kommunstyrelsen och nämnderna ansvarar för det långsiktiga arbetet och krisledningsnämnden för akuta lägen. Det löpande arbetet leds, följs upp och utvärderas löpande i en tvärsektoriell samverkansgrupp; styrgruppen för Socialtjänst-Skola-Polis-Fritid, SSPF, som utvidgas till att omfatta fler aktörer då dessa frågor behandlas. Prioritering och anpassning av åtgärder sker i dialog mellan kommunens ledningsgrupp och styrgruppen för SSPF.

4.2.3 Utgångspunkt i uppdaterad lokal lägesbild

Ett effektivt arbete måste ta sin utgångspunkt från aktuell och samordnad kunskap om vilka extremistiska miljöer som finns eller verkar i kommunen. Lägesbilden syftar i första hand till att synliggöra kommunens utmaningar på kort och lång sikt. Lägesbilden bör tas fram i samverkansgruppen och är dels vägledande för det långsiktiga arbetet dels ett redskap vid aktuella situationer. I detta arbete har Polismyndighetens representanter en central roll.

4.2.4 Tydlig ansvarsfördelning

Det är viktigt att kommunen har en utsedd funktion som ansvarar för arbetet mot våldsbejakande extremism. Denna funktion ska ha ett tydligt mandat att sammankalla samverkansgruppen, initiera det förebyggande arbetet och vara en kontaktpunkt och kanal för åtgärder vid behov, aktuella situationer.

4.2.5 Anhöriga som centrala partners

Anhöriga till personer som anslutit sig till våldsbejakande extremistmiljöer behöver ofta stöd vid en pågående radikaliseringsprocess men kan också spela en central roll i att hindra och motverka radikalisering. Anhöriga ska inkluderas i det förebyggande arbetet mot våldsbejakande extremism.

4.2.6 Demokratistärkande åtgärder

Demokrati skapas på daglig basis genom myndighetskontakter, i mötet med kommunala förvaltningar, i skola och fritidsverksamhet, i föreningslivet och i trossamfund. En utgångspunkt är att när den våldsbejakande extremismens tankegodis får fotfäste finns det anledning att stärka demokratin. Det arbete som sker på individnivå ska utgå från demokratifrämjande samtal samt fokusera förebyggande åtgärder för att skapa sammanhang och mening för personen. Utgångspunkten är att se individen, inte enbart ideologin.

4.2.7 Samverkan med det civila samhället

Ett led i demokratistärkande åtgärder och samverkan med civilsamhället är att öka medvetenheten om våldsbejakande extremism och stimulera till offentliga samtal för att nå ut till allmänheten.

4.2.8 Involvera även kritiska vänner

Det är viktigt att dialogen med det civila samhället är öppet och tillåter hög takhöjd. Samtal ska inte bara föras mellan aktörer i samförstånd. Genom att involvera även kritiska aktörer vidgas samverkansperspektivet. Hudiksvalls kommun arbete mot våldsbejakande extremism ska vara transparent och öppet för kritik.

4.2.9 Beakta genusperspektivets betydelse för insatserna

Den lokala lägesbilden avgör vilka åtgärder kommunen bör vidta i sitt förebyggande arbete mot våldsbejakande extremism. Vid framtagande av konkreta åtgärder spelar genusperspektivet en mycket viktig roll eftersom de våldsbejakande extremistiska miljöerna i huvudsak utgörs av pojkar och män som av ideologiska skäl kan motsätta sig jämställdhet och flickor och kvinnors lika rättigheter. Gemensamt för alla grupper är att en aggressiv maskulinitet är framträdande. Med detta i åtanke bör åtgärderna målgruppsanpassas. Genusperspektivet ska säkerställas i samtliga analyser och åtgärder.

5 Uppföljning

Rapportering och uppföljning till kommunstyrelsen sker inom ramen för kommunens ordinarie struktur för delår- och årsredovisning. Arbetet med planen är en del av åtgärderna för att nå kommunfullmäktiges verksamhetsmål Bidra med ekologisk, ekonomisk och social hållbarhet.

